MUHAMMED BİN İSHÂK (İbn-i Huzeyme)

Büyük müctehidlerden. Künyesi, Ebû Bekr'dir. 223 (m. 838) senesinde Nişâbûr'da doğup, 311 (m. 924)'de yine burada vefât etti. Muhammed bin İshâk; büyük hadîs âlimlerinden olan İshâk bin Râheveyh'i, Muhammed bin Humeyd er-Râzî'yi dinledi. Fakat rivâyette bulunmadı. Çünkü o zaman henüz küçüktü. Fakat, Mahmûd bin Gaylân, Muhammed bin Ebân el-Müstemlî, Ahmed bin Menî gibi daha birçok âlimden (r.aleyhim) rivâyette bulunmuştur. Nişâbûr'da daha küçük iken, yolculuk sırasında Rey'e uğrayıp burada âlimleri dinlemiştir. Bunlardan başka, Bağdâd, Basra, Kûfe, Şam, Cezîre, Mısır ve Vâsıt gibi ilim merkezlerini, ilim elde etmek için dolaşmıştır. Ondan da; İmâm-ı Buhârî (radıyallahü anh), İmâm-ı Müslim (Sahihinin dışındaki kitaplarında), Ebû Amr bin Hamdân, Ebû Bekr Ahmed bin Mihrân el-Mukrî ve daha başka büyük âlimler (r.aleyhim) rivâyette bulunmuşlardır.

İbn-i Huzeyme, Şafiî mezhebindedir. Fıkıh ilmini çok iyi bilir, ilmi herkes tarafından kabûl edilirdi. Daha küçük iken hadîs âlimlerinden hadîs-i şerîf dinleyip, bu sahada pek yükseldi. Cerh ve ta'dîl ilmini (Hadîs-i şerîf rivâyet eden râvîlerin, rivâyetlerinin hangi sebeblerle kabûl edilip, edilemiyeceğini inceleyen ilmi) çok iyi biliyordu. O, büyük âlimlerin bulunduğu meclislerde mes'eleler hakkında rahatça konuşur, cevaplarını söyler, fetvâlarını verirdi. Hattâ, bir mecliste, meşhûr âlim Müzenî kendisine sorulan bir suâl üzerine susmuş, cevâbını İbn-i Huzeyme vermişti. Bunun üzerine Müzenî, suâli sorana "İbn-i Huzeyme, hadîsi benden daha iyi bilir" demiştir.

Âlimlerin hakkında söyledikleri:

İbn-i Hibbân onun için: "Yaşadığı asırda Sünnet-i seniyyeyi, onun asıl lâfızlarını ve ilâve edilen kısımları çok iyi bilendir. Hattâ, bütün Sünnet-i seniyyeyi gözünün önünde gibi bilen İbn-i Huzeyme'nin bir benzerini bu asırda görmedim" der. Kaffâl eş-Şâşî ise, "İbn-i Huzeyme, hadîs-i şeriflerin

ma’nâlarını ve onlardaki incelikleri cınbızla çeker gibi çıkarırdı” demektedir.

Ebû Zekeriyyâ Yahyâ bin Muhammed bin Yahyâ et-Teymî anlatıyor: “Emîr Ebû İbrâhim İsmail bin Ahmed Nişâbûr’a gelince, İbn-i Huzeyme ile beraber onu karşıladık. Kendisine zamanın âlimlerinden Ebû Amr el-Hıfâf ve şehrin diğer ulemâsını (âlimlerini) takdim ettik. Bunlar arasında büyük âlim Ebû Bekr Cârûdî de vardı. Emîrin, daha önce bu âlimlerle görüşüp tanışması olmadığı için, Cârûdî’yi İbn-i Huzeyme zannetti. İbn-i Huzeyme’yi tanımıyordu. Daha sonra İbn-i Huzeyme’yi kendisine takdim etmemize rağmen, emir, diğerlerine yaptığı iltifâtı ona yapmadı. Ebû Amr, emîrin solunda idi. Emîre bir şeyler anlatıyor idi. Bu sırada emir, Ebû Amr’a fey ile ganîmet arasındaki farkı sorunca, Ebû Amr “Bu suâli üstadımız, İbn-i Huzeyme halleder” dedi. Emîr işin farkına yeni varmıştı. Kapıcıya İbn-i Huzeyme’yi çağırmasını emretti. Gelince, kendisini çok iyi karşıladı. Onu kucakladı. İlk karşılaşmada, kendisine gereken alâkayı göstermediğinden dolayı kusuru için özür diledi. Sonra, aynı suâli kendisine sordu. İbn-i Huzeyme, emîre mevzû ile alâkalı âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfleri okudu. Gerekli açıklamaları yaptı. Okuduğu hadîs-i şerîfleri saydık. Ravîleriyle beraber 170 küsuru bulmuştu. Bundan dolayı emîrin takdîrini kazandı”

Ebû Ali Hüseyn bin Muhammed el-Hâfız; “Muhammed bin İshâk gibisini görmedim. O, fıkıh ile alâkalı hadîs-i şerifleri, Kur’ân-ı kerîmden bir sûreyi ezberleyen kimse gibi ezberlerdi” dedi.

Büyük âlim Hâkim; “İbn-i Huzeyme’nin faziletlerine dâir yanımda yazılı çok ma’lûmat vardır” demiştir.

Tâcüddîn es-Sübkî de, Tabâkât-ı kübrâ’sında şöyle der: “O, çok çeşitli ilimleri kendisinde topladı. Onunla kimse münâzara edemezdi. Seçkin âlimler onunla boy ölçüşmekten âciz kalmıştır. Nişâbur’da kalıyordu. Orada ilimde bir tane idi. Halbuki orada ilimde yüksek derecelere ulaşmış âlimler de vardı. Her taraftan, istifâde etmek için ona gelirlerdi. Herkes ondan fetvâ alırdı.

Birgün İbn-i Huzeyme’ye, “Bu kadar ilme nasıl kavuştun?” diye sordular. O, Resûlullah efendimizin (aleyhisselâm) “Zemzem suyu ne için içilirse, onun için olacağını” buyurduğunu söyleyip, “Ben zemzem suyunu içerken, Allahü teâlâdan fâideli ilim istedim” demiştir.

Yine ona, “Kendiniz için elbise yaptırsaydınız, daha iyi olmaz mıydı?” denildiği zaman, “Ben kendime pek ehemmiyet vermiyorum. Halbuki, birkaç elbisem bile var” demiştir.

İbn-i Huzeyme şöyle der: “Bir eser yazacağım zaman, istihâre yaparım. Eğer, hayırlı olduğuna kalbim kanâat getirirse, yazmaya başlarım.”

İbn-i Huzeyme (radıyallahü anh), misâfirlerine ikram ve cömerdlik husûsunda Hâtem-i Tâî gibi idi. Bir düğün ziyâfeti tertip edip, bütün kasaba halkını da’vet etmişti. Gelen da’vetlilere pekçok ikramlarda bulundu. Ancak sultanlar böyle bir ikramda bulunabilirdi.

Muhammed bin Fadl der ki: “Dedem Ebû Bekr hiçbir şey biriktirmez, ne varsa ilim sahipleri için sarf ederdi.”

İbn-i Huzeyme (radıyallahü anh) çok âlim yetiştirdi. Hattâ ba’zı talebeleri, zamanın tanınmış âlimleri ve devlet adamları yanında parmakla gösterilir hâle gelmişlerdi. Bunu çekemeyen Ehl-i sünnetten olmayan bozuk i’tikâda sahip olan haşeviyye, cehmiyye ve mu’tezileye mensûb kişiler, İbn-i Huzeyme’nin talebelerinden ba’zılarını aldattılar. Onları dînî mevzûlarda şüpheye düşürdüler, İbn-i Huzeyme ile talebelerinin arasında fitne çıkarmaya çalıştılarsa da, Allahü teâlâ yüce lütfu ile onlara fırsat vermedi. Ebû Bekr bin Huzeyme’ye (radıyallahü anh) yardım eyledi.

Hâfız Zehebî (radıyallahü anh), Tezkiret-ül-huffâz’da bu mevzû ile alâkalı olarak şöyle der: “Ebû Bekr Muhammed bin Hamdûn ve âlimlerden bir topluluk anlattı; İbn-i Huzeyme yaşça ilerlemiş, ilmî yönden de zamanının tek âlimi derecesine erişmişti. Talebeleri hem fetvâ işlerinde ve hem de sultânın meclislerinde en önde geliyor, kıymetli eserler yazıyorlardı. Bu sıralarda, mu’tezilî olan Mensûr et-Tûsî, İbn-i Huzeyme’nin derslerini dinlemek için gelip gidiyordu. İbn-i Huzeyme, talebelerinin kelâmî (i’tikâdla alâkalı) mevzûlara dalmasına müsâade etmezdi. Mu’tezilî olan bu şahıs, vâ’iz birisi olan Ebû Abdurrahmân ile beraber olup: “İbn-i Huzeyme, kelâm ilmine müsâade etmiyor, onu yasaklıyor” demeye başladılar. Bu husûsta kendilerine taraftar bulup, talebeler arasında fitne ve fesad çıkarmaya çalıştılar, fakat muvaffak olamadılar.

Muhammed bin İshâk bin Huzeyme (radıyallahü anh) anlatır: "Kardeşim Ahmed, çok ibâdet eden, zâhid bir kimse idi. Dünyâ malından hiçbir şeyi yoktu. Bu hâlde iken kendini zorlar, her sene kurbân keserdi. Ne kadar sıkıntı çekse, bu ibâdeti terk etmezdi. Bu kardeşim, dünyâdan göçtü, Rü'yâda gördüm ki, kıyâmetteyiz. Bütün insanlar Arasat meydanında toplanmışlar. Aniden kardeşimi gördüm. Bir eşini görmediğim çok güzel bir at üzerinde idi. Ayrıca bir çok binek huzûruna toplanmıştı. Kardeşime "Allahü teâlâ sana ne yaptı?" dedim. "Allahü teâlâ beni bağışladı" dedi. "Allahü teâlânın seni bağışlama sebebi ne idi?" dedim. O da şöyle anlattı: "Birgün Cum'a Câmii'nde namaz kılıyordum. Cebimde bir gümüşüm vardı. Bir ihtiyâr geldi. Direğin önünde durup "Allahü teâlâ bana bir gümüş verene merhamet etsin, borcum var. Alacaklım da beni sıkıştırıyor, kötü sözler söylüyor" dedi. Namazı çabuk kılıp, bir gümüşü ona verdim. Beni kabre koyup, gittikleri zaman bir ses duydum. "Ey Ahmed bin İshâk! Bir muhtaca merhamet ettin. Biz de sana rahmet eyledik. Yaptığın her şeyi affeyledim. Seni Cennet ve cemâlime lâyık eyledim" diyordu. Kardeşime, yanındaki bineklerin ne olduğunu sordum. "Bunlar, benim kestiğim kurbanlardır. Üzerinde olduğum binek ise, ilk kurbanımdır" dedi. "Şimdi nereye gidiyorsun?" dedim. "Cennete gidiyorum" dedi ve gözümden kayboldu."

İbn-i Huzeyme'nin (radıyallahü anh) 40'ı âşkın eseri vardır. Hepsi de sağlam ve muteberdir. Bu eserlerden ba'zısı: 1. Kitâb-üt-tevhîd ve İsbât-ı Sıfât-ır-Rab 2. Muhtasar-ül-muhtasar. Bu, Sahîh-i İbn-i Huzeyme diye isimlendirilir.

Kitâb-üt-tevhîd'inde rivâyet edilen hadîs-i şerîflerden ba'zıları:

Ebû Hüreyre (radıyallahü anh) rivâyet etti: Bir kere Resûlullah (aleyhisselâm) efendimize et yemeği getirilmişti. Kol tarafından bir parça önüne kondu. Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz etin bu kısmını severdi. Ondan (mübârek ön dişleriyle) bir lokma kopardı. Sonra şöyle buyurdu: "Ben, kıyâmet gününde insanların efendisiyim. Bu niçindir, biliyor musunuz?"buyurarak, şu beyânda bulundular "Dünyâda gelmiş geçmiş ne kadar insan varsa, hepsini Allahü teâlâ kıyâmet gününde, düz ve geniş bir meydanda toplayacaktır. Burası öyle bir yerdir ki, orada birisi seslenince sesini herkese duyurabilir. Bakan bir kimse de, mahşerde bulunanların hepsini görebilir, işte burada güneş, (bütün hararet ve sıcaklığı ile) yaklaşır, öyle olur ki, artık insanların gam ve sıkıntısı dayanılamıyacak ve tahammül olunamıyacak bir dereceye ulaşır. Bunun üzerine, insanlar birbirine: "İçerisinde bulunduğunuz şu sıkıntılı ve meşakkatli durumu görüyorsunuz. Rabbinizin katında size şefaat edecek birisine niçin bakmıyorsunuz?" diyecekler. Bunun üzerine mahşerde bulunanlar birbirlerine "Haydi Âdem'e (aleyhisselâm) gidiniz" diyecekler.

Âdem'in (aleyhisselâm) yanına gelerek: "Ey Âdem! Allâhü teâlâ seni yed-i kudreti ile yarattı. Sana kendi rûhundan üfledi. Meleklere emredip, onları sana secde ettirdi. Rabbine bizim için şefaat dile. İçinde bulunduğumuz şu hâli ve başımıza gelen musîbeti görüyorsun" diyecekler.

Âdem (aleyhisselâm)da onlara: "Rabbim bugün celallidir. Bundan önce böylesine gazâb etmediği gibi, bundan sonra da bu şekilde gazâb etmez. Hem sonra, Allahü teâlâ beni Cennet meyvesi yemekten men etmişti de, buna rağmen ben ondan yemiştim. (Artık bundan sonra size şefaat edecek durumum yok. Ben şimdi kendi hâlimi düşünüyorum): Vay nefsim, vay nefsim! Siz, benden başka bir şefaatçi bulup, ona gidiniz. Nûh'a gidiniz" diyecek. Onlarda Nûh'a (aleyhisselâm) gidecekler ve "Ey Nûh! Sen, Allahü teâlâ'dan başkasına ibâdet eden insanlara gönderilen resûllerin şüphesiz büyüklerindensin. Allâhü teâlâ seni Kur'ân-ı kerîmde "Çok şükreden kul" diye isimlendirdi. (Ne olur) Rabbinin katında bize şefaat eyle. İçerisinde bulunduğumuz ve şu başımıza gelen acıklı hâli görüyorsun" derler. Nûh (aleyhisselâm) da onlara: "Azîz ve celîl olan Allâhü teâlâ bugün celallidir. Daha böylesine gazâblanmamıştır. Ve bundan sonra da böyle gazâblanmaz. Sonra, benim bir endişem var. Vaktiyle kavmimin helak olması için duâ etmiştim. (Bu bakımdan, ben şimdi hâlim nasıl olur diye kendimi düşünüyorum): Vay nefsim, vay nefsim! Siz gidiniz, başka şefaatçi arayınız, İbrâhîm'e gidiniz" der. Bunun üzerine onlar, İbrâhîm'e (aleyhisselâm) giderler. "Ey İbrâhîm! Sen yeryüzündeki insanlardan, Allâhü teâlânın Peygamberi ve Allâhü teâlânın dostu olan bir zâtsın. Allâhü teâlânın nezdinde bizim için şefaat eyle! Şu acıklı hâlimizi görüyorsun" diyecekler, İbrâhîm (aleyhisselâm) da; "Bugün Rabbimin celâl sıfatı tecellî etmiştir. Bundan önce böyle gazâb etmediği gibi, bundan sonra da böyle gazâb etmez der ve onlara mazeret beyân eder. "Onun için şimdi kendi nefsimi düşünüyorum. Vay nefsim, vay nefsim! Siz kendinize başka bir şefaatçi arayınız, Musa'ya gidiniz" diyecektir. Onlar da Musa'ya (aleyhisselâm) gidip: "Ey Mûsâ! Sen Allahü teâlânın resûlüsün. Allahü teâlâ seni, resûl yapmak ve seninle

konuşmak süretiyle insanlardan üstün kıldı. Rabbinin katında bize şefaatçi ol. Gördüğün gibi, biz çok acı ve ızdırap içindeyiz.” Mûsâ (aleyhisselâm) onlara: “Rabbim bugün celallidir. Bundan önce O, ne böyle görülmüş ve ne de görülecektir. Hem sonra ben, bir adam öldürdüm. Halbuki onu öldürmekle emrolunmamıştım. (Şimdi ben nefsimi düşünüyorum.) Ah nefsim, ah nefsim! Siz gidin, başka şefaatçi arayın, Îsâ’ya (aleyhisselâm) gidin” der. [Kasas sûresinin 18. âyet-i kerîmesinden i’tibâren bildirildiği üzere, Firavun’un adamlarından bir Kıptî ile Musa’nın (aleyhisselâm) kavminden bir adam dövüşüyordu. Musa’nın (aleyhisselâm) kavminden olan şahıs yardım isteyince, Hazreti Mûsâ, yardımına koştu. Göğsüne vurduğu yumrukla Kıptî yere serildi. Ancak, (“Rabbim! Şüphesiz ben nefsime zulm ettim. Beni af ve mağfiret eyle” dedi. Allahü teâlâ da onu affetti) meâlindeki âyet-i kerîme ile Hazreti Mûsâ mağfiret olunmuştur.] Onlar da Îsâ’ya (aleyhisselâm) gidip: “Ey Îsâ! Sen Allahü teâlânın Resûlüsün. Allahü teâlâ tarafından Meryem’e konulan bir mu’cize ve mukerrem kılınmış bir rûhsun, sen beşikte daha sabî (bebek) iken insanlara konuştun. Rabbinden hakkımızda şefaat dile. Ne hâlde olduğumuzu görüyorsun” derler. Îsâ(aleyhisselâm) da onlara, “Rabbim bugün celâl sıfatıyla tecelli buyurmuştur. Öyle ki, daha önce bunun benzeri bir gazâb ve celâl görülmediği gibi, bundan sonra da benzeri görülmeyecektir”, diyecek ve o da bir mazeret beyân edecek ve “Ah nefsim, ah nefsim” diye endişesini bildirerek, “Benden başka bir şefaatçi bulunuz,
Muhammed’e (aleyhisselâm)gidiniz” diyecek. Onlar da Muhammed’e (aleyhisselâm) varacak, “Ey Muhammed! (aleyhisselâm) Sen Allahü teâlânın resûlü ve son peygamberisin. Allahü teâlâ, geçmiş ve gelecekte yapılması muhtemel bütün günahlarını af ve mağfiret etmiştir. Allahü teâlânın nezdinde bizim için şefaatçi ol” diyecekler. Bunun üzerine ben, Arş-ı a’lânın altına gideceğim. Allahü teâlâya secdeye kapanacağım. Secdemde Allahü teâlâ daha önce hiçbir peygambere açıp, ilham etmediği hamd ve senaları bana ilham buyuracaktır. Bu bana ilham edildiği şekilde Allahü teâlâya hamd ve sena ederim. Sonra Allahü teâlâ, “Yâ Muhammed! Başını kaldır, iste. Dilediğin verilecektir. Şefaat eyle, şefaatin kabûl edilecektir” buyurur. Daha sonra, başına secdeden kaldırıp, “Yâ Rabbi ümmetim! Yâ Rabbî ümmetim, Yâ Rabbî Ümmetim diye ümmetim için şefâatta bulunacağım.” Bunun üzerine “Yâ Muhammed! Ümmetinden hesap ve suâle lüzum olmıyanları Cennet kapılarından, sağ kapıdan Cennete koy, onlar bundan başka, Cennetin öbür kapılarında da insanlar ile ortaktır” buyurulacaktır.” Sonra Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz: “Hayatım yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Cennetin kapı kanâdlarından iki kanadın arası, Mekke ile Himyer yahut Mekke ile Busrâ arası kadar geniştir” buyurmuştur. (Himyer, San’a şehrinin eski adıdır. Mekke-i mükerremeye 855 km. uzaklıktadır. Busrâ, Şam’ın 90 km. güneydoğusundadır. Havran mıntıkasında bir şehirdir.)

Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) rivâyet etti. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

“Her Peygamberin ümmeti hakkında yaptığı bir duâ vardır. Ben ise, duâmı, kıyâmet günü Ümmetime şefaat için sakladım.”

“Şefaatim, ümmetimden, büyük günahı olanlar içindir.”

“(İnanarak) Lâ ilahe illallah diyen ve kalbinde zerre miktarı hayır bulunan kimse, Cehennemden çıkarılır.”

Ebû Sa’îd-il-Hudrî rivâyet etti. Resûlullah efendimiz buyurdu ki: “Ümmetim arasında birçok kimseler vardır ki, onlardan bir kişi, insanlardan bir topluluğa şefaat eder. O topluluk onun şefaati sebebiyle Cennete girerler. Yine o kişilerden birisi, kendi aile ve çoluk çocuğuna şefaat eder de, onlar, onun şefaatiyle Cennete girerler.”

Muâz bin Cebel rivâyet etti. Resûlullah efendimiz buyurdular ki: “Kim, Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığına, Muhammed’in (aleyhisselâm) Allahü teâlânın resûlü olduğuna kalbinden samîmi ve doğru olarak inandığı hâlde ölürse, Cennete girer.”

Sâlim (radıyallahü anh) babasından rivâyet etti. Resûl-i ekrem (aleyhisselâm) buyurdu ki: “Üç kişi vardır ki, Allahü teâlâ kıyâmet gününde onların yüzüne
bakmaz: (Birincisi), ana-babasına karşı gelen, (İkincisi), içki içmeye devam eden (Üçüncüsü), verdiğini başa kakan.”

Ebû Hüreyre (radıyallahü anh) anlatıyor: Abdullah bin Ubey yüksekçe bir evin duvarı dibinde gölgeleniyordu. Bu sırada Resûlullah (aleyhisselâm) oradan geçti. Bunun üzerine Abdullah bin Ubeyy, “Ebû Kebşe’nin oğlu [ya’nî Resûlullah (aleyhisselâm)] bizi toza-toprağa, boğdu” dedi. Bu sözü duyan oğlu Abdullah bin Abdullah “Yâ Resûlallah! Seni Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, istersen sana

onun başını getireyim” dedi. Resûlullah (aleyhisselâm): “Sakın öyle bir şey yapma. Bilakis babana iyi davran, onunla iyi geçin” buyurdu. Abdullah bin Abdullah, îmân etmeyen babasını öldürmek istiyor, fakat Resûlullah (aleyhisselâm) “Babanı öldürme” buyurup, ona bunun için izin vermiyordu.

Hibbân bin Vâsi, kavminin yaşlılarından bildiriyor: Bedir muharebesinde Resûlullah (aleyhisselâm) elinde bulunan bir çubukla ordunun saflarını tanzim ediyordu. Sevâd bin Guzeyye’nin yanına gelince, çubukla onun karnına dokundu. “Yâ Sevâd! Hizaya gel” buyurdu. Çünkü o, biraz ileri doğru çıkmıştı. Bunun üzerine Sevâd, “Yâ Resûlallah, canımı acıttın. Halbuki Allahü teâlâ seni Hak dinle, âdil hareket etmen için gönderdi. Kısas yapmama izin ver” dedi. Onun bu sözü üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) mübârek karnını açtı, “Haydi sen de benim sana yaptığım gibi yap” buyurdu. Sevâd, hemen Resûlullahın, mübârek karnını kucaklıyarak öptü. Resûlullah efendimiz “Niçin böyle yaptın yâ Sevâd?” diye sorunca Sevâd: “Yâ Resûlallah! Bildiğiniz gibi muharebeye başlıyoruz. Seninle bu son görüşmemizde, cildimin cildine değmesini istedim. Onun için böyle yaptım” dedi.

Sa’d bin Ebû Vakkas anlattı: Dinaroğullarından bir kadının kocası, kardeşi ve babası, Resûlullah (aleyhisselâm) ile birlikte muharebeye katılıp, şehîd düşmüşlerdi. Bu kadına kocasının, kardeşinin ve babasının şehîd oldukları haberi gelince, o, “Resûlullah (aleyhisselâm) nerede, O’na bir şey oldu mu?” diye sordu. Orada bulunanlar “Hayır, Resûlullaha hiçbir şey olmadı” dediler. Bunun üzerine o kadın: “Öyleyse Resûlullahı gözümle görmek istiyorum” dedi. Kadına Resûlullahı gösterdiler. Kadın, Resûlullahı (aleyhisselâm) görünce: “Yâ Resûlallah! Sen kurtuldun ya başkası önemli değil” dedi.

Usâme bin Zeyd şöyle anlatmaktadır. Resûlullah (aleyhisselâm) bizi Cüheyne kabilesinin bir parçası olan Hurfe üzerine hücum ettik. Onların içerisinde birisi vardı ki, bize pek şiddetli saldırıyor, kaçanları ise himâye ediyordu. Ensârdan birisi ile onun etrâfını sardık. Başka yapacağı bir şeyi kalmadığını görünce: “Lâ ilahe illallah” dedi. O böyle söyleyince, Ensârdan olan zât onu öldürmekten vazgeçti. Fakat ben onu öldürdüm. Sonra Resûlullahın (aleyhisselâm) yanına geldik. Olanları anlattık. Resûlullah (aleyhisselâm), “Yâ Üsâme, kime güvenip de “Lâ ilahe illallah” diyen birini öldürdün?” diye sorunca ben: “Yâ Resûlallah! Ölümden kurtulmak için öyle söyledi” dedim. Tekrar Resûlullah (aleyhisselâm),“Yâ Usâme! Kime güvenip de, “Lâ ilahe illallah” diyen birini öldürdün?” diye sordu. Bunun üzerine Usâme bin Zeyd “Resûlullahı Hak dinle yönlendiren Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Resûlullah (aleyhisselâm) her soruyu tekrarladıkça ben, keşke o güne kadar müslüman olmayıp, o gün müslüman olmuş olsaydım ve onu öldürmeseydim” dedim. Sonra, “Bundan sonra vallahi, “Lâ ilahe illallah diyeni öldürmiyeceğim” diye söz verdim. Resûlullah (aleyhisselâm), “Benden sonra mı yâ Usâme?” dedi. “Evet, senden sonra” dedim.

Resûlullah (aleyhisselâm), İslâm ordusuyla birkaç gün yürümüşlerdi. Bu sırada ordudan, Ebû Hayseme ayrılıp, geri döndü. Sıcağı pek şiddetli bir günde, ailesinin yanına geldi. Ailesi bahçedeki gölgeliklerde bulunuyordu. Etrâfı sulayarak serinletmişti. Ebû Hayseme için sular soğutmuş, yemekler hazırlanmıştı. Ebû Hayseme kapıda durdu. Hanımına ve hazırladıklarına baktı. Sonra: “Resûlullah (aleyhisselâm) güneş altında, toz-toprak içinde muharebe etsin, Ebû Hayseme de, serin gölgede hazırlanmış lezzetli yemekler yiyerek hanımının yanında, malının yanında otursun. Bunu adâlet de, insaf da kabûl etmez, Allahü teâlâya yemîn ederim ki, gölgeliğe girmiyeceğim, gidip Resûlullaha kavuşacağım. Bana azık hazırlayın” dedi. Dediği yapıldı. O da devesini getirdi. Devesine binip, Resûlullaha ulaşmak üzere yola çıktı. Tebük’e vardığı zaman, Resûlullaha (aleyhisselâm) yetişti. Ebû Hayseme yolda, Umeyr bin Vehb el-Cehmî’ye rastgeldi. O da Resûlallahın ordusuna katılmak için yola çıkmıştı. Tebük’e yaklaştığı zaman, Ebû Hayseme, Umeyr bin Vehb’e: Benim bir suçum var. Sen geride kal. Ben Resûlullahın yanına yalnız gideceğim” dedi. Umey, Ebû Hayseme’nin isteği üzere geride kaldı. Ebû Hayseme hemen Tebük’ün yanında, Resûlullahın yanına doğru yaklaşmaya başladı. Müslümanlar, yolda gelen birisi olduğunu, Peygamber efendimize (aleyhisselâm) haber verdiler. Resûlullah (aleyhisselâm) “İnşâallah Ebû Hayseme’dir” buyurdu Ebû Hayseme, devesinden inip Resûlullâha selâm verdi. Resûlullah (aleyhisselâm) ona: “Tehlikeye yaklaşmıştın” buyurdu. Ebû Hayseme olanları Resûlullâha (aleyhisselâm) anlattı. Resûlullah da ona “İyi yapmışsın” buyurup hayır duâda bulundu.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Kitâb-üt-tevhîd ve isbât-ı Sıfat-ir-Rabbi

2) Mu’cem-ül-müellifîn cild-9, sh. 39

3) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 720

4) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 262

5) Mir’ât-ül-cinân cild-2, sh. 264

6) Keşf-üz-zünûn sh. 1075, 1406

7) Esmâ-ül-müellifîn cild-2, sh. 29

8) El-A’lâm cild-6, sh. 29

9) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-3, sh. 119